Funded by
the European Union

SEESAC

UNDP

1 Урахування основних ґендерних аспектів

2 Розгляд заяви з ґендерної точки зору

3 Ухвалення обґрунтованого і ґендерно орієнтованого рішення

4 Постійний моніторинг

# КЕРІВНІ НАСТАНОВИ З ҐЕНДЕРНО ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ ДО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ЛІЦЕНЗІЙ НА ВОГНЕПАЛЬНУ ЗБРОЮ

GENDER AND SALW CONTROL: KNOW HOW SERIES

Координаційний інформаційний центр Південно-Східної та Східної Європи з контролю за стрілецькою зброєю та легкими озброєннями (SEESAC) є спільною ініціативою Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) та Ради регіонального співробітництва (РРС), спрямованою на зміцнення національного й регіонального потенціалу для забезпечення контролю та зменшення масштабів розповсюдження й неправомірного застосування стрілецької зброї та легких озброєнь, що сприятиме підвищенню стабільності й безпеки та розвиткові у Південно-Східній та Східній Європі.

Ця публікація була підготовлена у рамках регіонального проєкту *«Підтримка посилення боротьби з незаконним володінням стрілецькою зброєю та легкими озброєннями (СЗЛО), їх неправомірним застосуванням і незаконним обігом у регіоні Західних Балкан»* (IPA/2021/425-067), фінансованого Генеральним директоратом Європейської комісії з сусідства та переговорів про розширення через Інструмент передвступної допомоги.

Переклад і оформлення цієї публікації здійснені за сприяння Європейського Союзу в контексті реалізації Рішення Ради ЄС (CFSP) 2025/2587 на підтримку SEESAC у виконанні Регіональної дорожньої карти з протидії незаконному обігу зброї у регіоні Західних Балкан і на підтримку діяльності з роззброєння й контролю за зброєю в Південно-Східній та Східній Європі.

Контактні дані для отримання додаткової інформації:
Керівник SEESAC
Bulevar Zorana Đinđića 64, 11000 Белград, Сербія
Тел.: +381 11 415 5300
www.seesac.org

***Застереження:*** Погляди, висловлені в цій публікації, жодним чином не відображають погляди Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй, Ради регіонального співробітництва чи Європейського Союзу. Використані позначення та виклад матеріалів у цій публікації не означають вираження думок Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй, Ради регіонального співробітництва чи Європейського Союзу стосовно: 1) правового статусу будь-якої юрисдикції, території чи району або їхньої влади чи збройних формувань; або 2) визначення їх кордонів або меж.

Редактори: Косана Бекер, провідна експертка, і Драган Бозанич, аналітик проєкту SEESAC із ґендерних питань і досліджень
Переклад: Ременчиць Майя Георгіївна
Дизайн і верстка: Іван Кулафич

@ SEESAC 2026. Усі права захищені.

# **КЕРІВНІ НАСТАНОВИ** З ҐЕНДЕРНО ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ ДО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ЛІЦЕНЗІЙ НА ВОГНЕПАЛЬНУ ЗБРОЮ

**GENDER AND SALW CONTROL: KNOW HOW SERIES**

# Подяка

Ми хотіли б висловити свою вдячність зазначеним нижче численним спеціалістам, які брали участь у розробленні Керівних настанов.

Експерти: Косанка Бекер (Femplatz, провідна експертка), Ясмінка Фріщик (Асоціація за емансипацію, солідарність і рівність жінок), Майя Бранкович-Дундич (Представництво ПРООН у Сербії), Елона Діні (Представництво ПРООН в Албанії), Вікторія Рушичич-Токич (консультантка).

Члени Робочої групи та представники міністерств внутрішніх справ і поліції: Снежана Вуйович, Божидар Булатович, Ранка Йованович, Бурім Кадріу, Лабінот Садіку, Салі Беріша, Алменіда Байрамі, Славко Тунджич, Нерміна Йєз, Драгана Майсторович, Ніколіна Саванович, Гордан Зовко, Іва Кузевська, Світлана Белсоска, Таня Василевська, Мікі Ілієвські, Ліндіта Лушаку, Майлінда Ваті, Ельза Зилифтарі, Артур Папа.

Представники міністерств внутрішніх справ і поліції, які брали участь у фокус-групових дискусіях: Ельза Зилифтарі, Агрон Под Гега, Фатма Калемі, Решат Калаці, Кстріот Гьонгекодж, Юліан Кано, Сільвія Бінадж, Таджар Хисенадж, Алева Конді, Дхурата Мехметі, Елена Хасанаго, Ерба Лека, Ерізельда Доллані, Ліндіта Лушаку Олдян Ліці, Валбона Ррападж, Мирослав Кошич, Хрвоє Пашалич, Ясміна Чуньяло, Антонія Ковачевич, Амір Куко, Крістіан Кралєвич, Каліла Хргич, Крешимір Кошич, Муамер Баджрович, Едін Мусич, Самела Рібо, Звонімір Брнич, Агрон Малікі, Байрам Адемі, Лорита Бейтуллаху-Претені, Рамадан Ахметі, Самі Хасанадж, Сефер Мухадим, Блерім Н. Краснікі, Мілазім Говорі, Беххет Краснікі, Есат Малікі, Мукадесе Гоголлі-Малоку, Шемсіє Йонузадж, Ксеміле Бехлулі, Мірджана Цветковська, Емілія Дамчевська, Деан Стаматовські, Нерміне Ізаїрі, Татьяна Гюровська, Деміралія Фейзо, Біляна Якимовська, Стефан Михайлович, Віолета Трпчевська, Александра Дековська, Зулфі Абдулі, Бурім Адемі, Ненад Деяновські, Сельман Сельмановські, Нікола Гергевські, Астріт Аслані, Снежана Вуйович, Алма Хот, Данієла Раджевич, Деян Богавац, Ерміла Вуйошевич, Ясмінка Лубодер, Босілька Палікуца, Біляна Вукчевич, Драгана Йовичевич, Драгица Калежич, Йована Нішавич, Ранка Йованович, Петар Івежич.

Представниці жіночих організацій регіону: Аурела Бозо, «Центр громадянсько-правових ініціатив»; Марсела Аллмуца і Марінела Мукобега, притулок “Edlira Haxhiymeri”; Мерсида Мал (Башалліу), Тіранське товариство правничої допомоги (TLAS); Стела Танелларі, «Різні та рівні»; Аньєза Бояксіу, Механізм координованих перенаправлень у випадках домашнього насильства (CRM) муніципалітету Тірани; Амра Беганович, Медица Зеница, Мерсіха Локванчич, «Фонд місцевої демократії»; Радмила Зігич і Мірзета Томлянович, фонд ‘’Lara’’, м. Бієліна; Горица Івич і Андреа Бузаджія, фонд «Об’єднані жінки», м. Баня-Лука; Ельмедина Сейдіу, Центр захисту

жінок і дітей; Елена Дімушевська, Національна мережа проти насильства стосовно жінок і домашнього насильства; Наташа Петковська, Гельсінський комітет із прав людини; Ясна Оровчанец Арангеловик, Асоціація молодих юристів Македонії (MYLA), Леонора Дукай, “Safe life Tuzi”; Наташа Мededович і Нада Копривица, «Гаряча лінія для жінок і дітей, постраждалих від насильства», м. Нікшич; Нада Єловац, Тіяна Вукчанович і Йована Міркович, «Притулок для жінок», м. Подгориця; Зорица Контар, «Центр прав жінок».

Консультації та експертне рецензування Керівних настанов здійснили представниці таких жіночих організацій: «Гаряча лінія для жінок і дітей, постраждалих від насильства» м. Нікшич; «Притулок для жінок» м. Подгориця; притулок ’Edlira Haxhiymeri”, м. Тірана; фонд «Об’єднані жінки», м. Баня-Лука; фонд «Лара», м. Бієліна.

У розробленні Керівних настанов брали участь нижченаведені члени команди SEESAC: Ален Лапон, головний технічний радник; Юліана Бузі, спеціалістка з регіонального співробітництва; Весна Ципруш, старша радниця з ґендерних питань; Татьяна Вишацькі, проєктна аналітикиня; Віолета Гаші, програмна спеціалістка; Яна Іліч, програмна асистентка.

# Зміст


| | | |
|---|---|---|
| **1.** | Вступ | 8 |
| **1.1** | Процес розроблення Керівних настанов | 8 |
| **1.2** | Контекст: чому нам потрібні ці Керівні настанови? | 10 |
| **2.** | Керівні настанови | 14 |
| **2.1** | Мета Керівних настанов | 14 |
| **2.2** | Зміст Керівних настанов | 15 |
| **2.3** | Етапи ґендерно орієнтованого затвердження ліцензій на вогнепальну зброю | 15 |
| **Етап 1:** | Урахування основних ґендерних аспектів у контексті затвердження ліцензій на вогнепальну зброюе | 19 |
| | Домашнє насильство і насильство стосовно жінок | 20 |
| | Вогнепальна зброя і насильство стосовно жінок | 22 |
| | Групи найвищого ризику щодо неправомірного застосування вогнепальної зброї – молоді чоловіки | 23 |
| **Етап 2:** | Розгляд заяви з ґендерної точки зору – перевірки біографічних даних | 27 |
| | Ініціювання перевірки біографічних даних після отримання заяви/запиту | 28 |
| | Міжсекторальний підхід | 29 |
| | Загальна інформація про заявника | 30 |
| | Обґрунтованість причини придбати вогнепальну зброю | 32 |
| | Відомості про судимості за кримінальні злочини та проступки | 32 |
| | Поліцейські журнали обліку | 34 |
| | Дані з реєстру вогнепальної зброї | 35 |
| | Виїзди на місце та бесіди | 36 |
| **Вставка 1:** | Проведення інших розслідувань, зокрема перевірки соціальних мереж і присутності в Інтернетіт | 45 |
| **Етап 3:** | Ухвалення обґрунтованого і ґендерно орієнтованого рішення | 47 |
| **Етап 4:** | Постійний моніторинг виконання юридичних умов володіння зброєю | 51 |

# 1. Вступ

## 1.1 Процес розроблення Керівних настанов

У рамках регіонального проєкту *«Підтримка посилення боротьби з незаконним володінням стрілецькою зброєю та легкими озброєннями (СЗЛО), їх неправомірним застосуванням і незаконним обігом у регіоні Західних Балкан»*, фінансованого Генеральним директоратом Європейської комісії з сусідства та переговорів про розширення через Інструмент передвступної допомоги (IPA II), SEESAC надає органам влади юрисдикцій Західних Балкан підтримку в застосуванні комплексного ґендерного підходу в заходах із контролю за СЗЛО. У цьому контексті реалізується всеосяжний комплекс заходів з посилення інституційного реагування на неправомірне застосування вогнепальної зброї у домашньому насильстві, зокрема у сфері цивільного регулювання володіння вогнепальною зброєю та процедур і практик, пов'язаних із затвердженням ліцензій на вогнепальну зброю.

З цією метою SEESAC, у співпраці з органами влади юрисдикцій Західних Балкан, у 2022 році ініціював створення Регіональної робочої групи з розроблення Керівних настанов із ґендерно орієнтованого підходу до затвердження ліцензій на вогнепальну зброю.

Цілі Робочої групи:

- сприяти поглибленню розуміння основних викликів, наявних у сфері затвердження ліцензій на вогнепальну зброю, в контексті запобігання неправомірному застосуванню вогнепальної зброї в домашньому насильстві та усунення інших проблем, пов'язаних із ґендерними аспектами;
- розробити практичні керівні настанови з метою забезпечити, щоб у процедурах видачі ліцензій повною мірою враховувалися ризики домашнього насильства й насильства з боку інтимного партнера, а також інші ґендерні аспекти вогнепальної зброї, зокрема проблеми, пов'язані з групою найвищого ризику неправомірного застосування вогнепальної зброї вогнепальної зброї – молодими чоловіками.

Перше засідання Робочої групи було проведено в Тірані з 30 листопада до 1 грудня 2022 року. У ньому взяли участь 15 спеціалістів, відповідальних за затвердження ліцензій на вогнепальну зброю, з п'яти юрисдикцій регіону Західних Балкан: Подгориці, Приштини, Сараєва, Скоп'є та Тірани[1]. Робоча група обговорила основні проблеми щодо запобігання домашньому насильству за допомогою

1 Оскільки аналогічний керівний документ уже був розроблений белградською владою за підтримки Представництва ПРООН у Сербії через проєкт *«Знижуємо ризик - підвищуємо безпеку. На шляху до припинення неправомірного застосування СЗЛО в контексті домашнього насильства»*, то представники Белграда не брали участь у діяльності Робочої групи, але досвід і передова практика, накопичені у рамках даного проєкту, були надані їй та враховані у цих Керівних настановах.

процедур ліцензування вогнепальної зброї та ініціювала розроблення Керівних настанов із ґендерно орієнтованого ліцензування. На підтримку Робочої групи SEESAC здійснив аналіз передової практики у сфері регулювання затвердження ліцензій на вогнепальну зброю в контексті запобігання домашньому насильству, результати якого були представлені та обговорені на семінарі.

Для того, щоб розширити доказову базу Керівних настанов, було організовано 15 фокус-груп із метою отримати матеріали для їх розроблення і обговорити те, як належним чином реагувати на ризики, пов'язані з присутністю вогнепальної зброї у контексті домашнього насильства. Фокус-групові дискусії були проведені 28-30 березня у Сараєві, 28-30 березня у Тірані, 4-6 квітня у Подгориці, 12-14 квітня у Приштині та 25-27 квітня у Скоп'є. У кожній юрисдикції було проведено три фокус-групові дискусії: з особами, які представляли жіночі організації (загалом узяло участь 17 організацій), співробітниками поліції, які займаються видачою ліцензій на вогнепальну зброю (33), і співробітниками, задіяними у реагуванні на домашнє насильство (35). За результатами цих дискусій було розроблено 15 усебічних звітів, що лягли в основу розроблення цих Керівних настанов.

Друге засідання Робочої групи відбулося 9-11 травня 2023 року в Дурресі. Крім учасників першого засідання на ньому були присутні співробітники поліції, які мають практичний досвід проведення перевірок біографічних даних у процесі видачі ліцензій на вогнепальну зброю цивільним особам. Вони обговорили результати фокус-групових дискусій, структуру і зміст Керівних настанов та ретельно обговорили основні етапи розгляду заяви на видачу ліцензії на вогнепальну зброю з ґендерної точки зору.

На основі матеріалів і внесків Робочої групи, передової практики, вже наявної в регіоні, а також результатів фокус-груп SEESAC розробив проєкт тексту Керівних настанов, у якому визначено структуру, зміст і план основних заходів, яких належить ужити з метою забезпечити ґендерно орієнтований підхід до затвердження ліцензій на вогнепальну зброю і запобігти неправомірному застосуванню вогнепальної зброї у домашньому насильстві, насильстві стосовно жінок і ґендерно зумовленому насильстві.

Були також проведені консультації з жіночими організаціями на предмет подальшого розгляду запропонованих у Керівних настановах заходів щодо безпеки жінок, які пережили домашнє насильство.

На додаток до цінних внесків Робочої групи у розробленні Керівних настанов було використано широкий спектр зразків належної практики в цій сфері. Це, зокрема, британська публікація *UK Guide on Firearms Licensing Law* (2016) *[Довідник із законодавства про ліцензування вогнепальної зброї]* і численні запропоновані заходи, які були включені до цих Керівних настанов із необхідним уточненням відповідно до конкретного контексту регіону. Керівні настанови також спираються на інформаційні продукти, створені в рамках проєкту *«Знижуємо ризик - підвищуємо безпеку. На шляху до припинення неправомірного застосування СЗЛО в контексті домашнього насильства»*, впровадженого Представництвом ПРООН у Сербії, та враховують досвід Австралії, Канади й Нової Зеландії.

## 1.2 Контекст: чому нам потрібні ці Керівні настанови?

Неправомірне застосування вогнепальної зброї продовжує становити серйозну загрозу безпеці й добробуту мешканців Західних Балкан – як жінок, так і чоловіків. Воно живить домашнє насильство і злочинність та підриває стабільність, перешкоджаючи цим загальному розвиткові.

За один лише 2022 рік 129 осіб було вбито і 318 поранено з вогнепальної зброї. Ще 467 осіб зазнали погроз, що заподіяли їм тяжкі психологічні наслідки і травми.[1] Нещодавні масові розстріли в регіоні, деяких з котрих були вчинені з застосуванням вогнепальної зброї, яка перебувала в законному володінні, справили руйнівний та тривалий вплив на мешканців, сім'ї та громади. Не дивно, що 78% мешканців регіону Західних Балкан, опитаних у 2023 році, сказали, що відчувають загрозу від зберігання й неправомірного застосування вогнепальної зброї в районі їхнього проживання, сприймаючи проблеми, пов'язані з вогнепальною зброєю, як найгостріші безпекові виклики у регіоні.

Диференційований вплив неправомірного застосування вогнепальної зброї на жінок і чоловіків є очевидним і добре дослідженим. Чоловіки складають 99% винуватців інцидентів із вогнепальною зброєю. Крім того, вони становлять більшість жертв інцидентів із вогнепальною зброєю – 81%, тоді як жінок серед жертв – 19%. Групою найвищого ризику неправомірного застосування вогнепальної зброї є молоді чоловіки. Вони складають майже половину винуватців інцидентів із вогнепальною зброєю, а також із найбільшою ймовірністю стають жертвами її неправомірного застосування. Чоловіки зазнають ризику переважно у кримінальному контексті або в разі публічних суперечок і спорів, у той час як жінки непропорційно сильно потерпають від неправомірного застосування вогнепальної зброї в домашньому насильстві.

Вогнепальна зброя у багатьох випадках є найбільш популярним знаряддям учинення домашнього насильства. Згідно з проведеним у регіоні дослідженням, 37,7% убивств членами сім'ї у Південно-Східній Європі були вчинені з застосуванням вогнепальної зброї, причому така зброя була застосована у 43,5% випадків убивства жінок інтимними партнерами.[2] Що стосується масштабу цієї проблеми, у даних SEESAC документально відображено стійку тенденцію, **згідно з якою у контексті домашнього насильства від вогнепальної зброї щорічно гине більше людей, ніж у будь-яких інших видах інцидентів, таких як кримінальні правопорушення, публічні спори і стрілянина невстановленого характеру**. У Південно-Східній Європі 77% жінок, убитих із застосуванням вогнепальної зброї, загинули від рук членів їхніх сімей чоловічої статі, головним чином теперішніх або колишніх інтимних партнерів.[3]

Крім того, і володіння вогнепальною зброєю, й попит на неї великою мірою ґендеризовані. У Південно-Східній Європі **чоловіки володіють 97,2% усієї вогнепальної зброї, що перебуває у законному володінні**, тоді як у володінні жінок знаходиться лише 2,8%.[4] Такі відмінності певною мірою відображаються у ставленні до володіння вогнепальною зброєю. **Чоловіки значно частіше, ніж жінки, говорять, що мали б зброю.** Це особливо стосується молодих чоловіків, які більше схильні мати вогнепальну зброю, ніж чоловіки інших вікових груп. Більшу схильність молодих чоловіків удаватися до ризикованої поведінки, зокрема до актів насильства, зазвичай називають **«синдромом молодого чоловіка»,** і вона, відповідно, вимагає належної уваги й реагування в рамках контролю за вогнепальною зброєю.

Останнім часом зростає розуміння того, що для ефективної боротьби з неправомірним застосуванням вогнепальної зброї та контролю за її розповсюдженням повинні повною мірою враховуватися диференційовані ризики, з якими жінки й чоловіки стикаються у контексті вогнепальної зброї, та моделі їхнього піддавання збройному насильству й загального досвіду застосування щодо них вогнепальної зброї. Отже, **ґендерний компонент повинен бути ретельно інтегрований у кожний аспект контролю за вогнепальною зброєю, зокрема у регулювання володіння вогнепальною зброєю цивільними особами та контроль за ним.**

Це особливо стосується **процедур і практик, пов'язаних із затвердженням ліцензій на вогнепальну зброю, тому що вони грають вирішальну роль** у запобіганні неправомірному застосуванню вогнепальної зброї у випадках домашнього насильства, насильства стосовно жінок, а також ґендерно зумовленого насильства у ширшому сенсі.

У результаті проведеного SEESAC у 2021 році масштабного ґендерного аналізу законодавства й політики у сфері контролю за стрілецькою зброєю в регіоні Західних Балкан було задокументовано ґрунтовні правові положення, в першу чергу **законів про зброю**, але й також законів про захист від домашнього насильства, спрямовані на впровадження і регулювання процедур запобігання неправомірному застосуванню вогнепальної зброї у домашньому насильстві.

Це завдання має бути виконано, в першу чергу, за допомогою:

- обмеження доступу до вогнепальної зброї заявників (цивільних осіб), які вчинили домашнє насильство або схильні вчинити домашнє насильство;
- вилучення вогнепальної зброї й відкликання ліцензій на вогнепальну зброю, якщо вона вже перебуває у володінні й має місце домашнє насильство.

У цьому відношенні закони про зброю встановлюють усеохопні критерії відповідності, що вимагають, зокрема, щоб особа, яка звертається за дозволом на придбання вогнепальної зброї, не була засуджена за законом за кримінальні правопорушення, зокрема домашнє насильство чи проступки з елементами

насильства, або щоб проти неї не було розпочато провадження щодо кримінального злочину або кримінального проступку. Крім того, заява відхиляється, якщо існують обставини, які свідчать про те, що вогнепальна зброя могла б бути неправомірно застосована, зокрема у контексті домашнього насильства чи порушення громадського порядку та безпеки. У разі, якщо цивільна особа вже має вогнепальну зброю на законних підставах, виникнення будь-якої з вищезазначених обставин призведе до вилучення вогнепальної зброї та відкликання ліцензії у її власника.

Хоча законами про зброю та відповідними підзаконними актами встановлені чіткі підстави для запобігання наданню вогнепальної зброї заявнику, який не відповідає встановленим вимогам, аналіз виявив низку викликів, спільних для юрисдикцій регіону Західних Балкан, що вимагають належного реагування. Ці проблеми були широко обговорені Робочою групою.

Чинні положення ефективно запобігають придбанню чи носінню вогнепальної зброї, якщо особа була засуджена за домашнє насильство – або як кримінальний злочин, або як кримінальний проступок, якщо поліція раніше повідомлялася про насильство або якщо є інші факти насильницької поведінки, зокрема виявлені в ході перевірки біографічних даних. Тим не менш:

1. На відміну від інших злочинних діянь **більшість випадків домашнього насильства залишається невідомою відповідним установам.** Після серйозного випадку насильства до поліції звернулися тільки 7% постраждалих жінок, насильство стосовно яких учинили їхні теперішні партнери, 15% жінок, постраждалих від рук своїх колишніх партнерів, і 19% жінок-жертв насильства, вчиненого іншими особами, а не їхніми партнерами.[5] Як наслідок, більшість випадків домашнього насильства неможливо достовірно перевірити за документацією про кримінальні злочини чи проступки або за поліцейськими журналами обліку. Отже, достовірна оцінка того, чи могла вогнепальна зброя бути неправомірно застосована у контексті домашнього насильства, вимагала б, щоб будь-яка перевірка біографічних даних ураховувала цю специфіку, а не обмежувалася лише інформацією, яку можна отримати з баз даних. Подані до поліцейських дільниць повідомлення про домашнє насильство і насильство стосовно жінок, результатом яких стало винесення попередження кривднику, не обов'язково впливають на рішення щодо зброї.
2. Навіть якщо про домашнє насильство повідомлено, **кримінальні обвинувачення у домашньому насильстві часто з різних підстав не підтримуються**, зокрема через недостатність доказів або відкликання жертвами позовних заяв. Що стосується реагування системи кримінального правосуддя, то загальна виявлена тенденція полягає в тому, що переважають умовні вироки, перш за все вироки до пробації. Регулярно знаходяться пом'якшувальні обставини, що свідчить про нерозуміння специфіки домашнього насильства, його ґендерно зумовлений характер і нерівне співвідношення сил між аб'юзером і жертвою. Крім того, відкладення кримінального переслідування може впливати

на доступ до вогнепальної зброї та підвищувати ризики фатального наслідку. Відзначалися також вироки, які не дотягували до встановленого законом мінімального покарання, та ситуації, де у випадках домашнього насильства поліція обмежувалася тільки попередженням.

3. Перевірки біографічних даних не обов'язково включають бесіди з теперішніми й колишніми партнерами та іншими членами сім'ї, хоча такі бесіди могли б дозволити зрозуміти, чи змусило придбання вогнепальної зброї інтимного партнера або дитину (дітей) відчувати обґрунтований страх чи небезпеку застосування вогнепальної зброї у будь-якій формі домашнього насильства. Співробітники поліції часто недостатньо навчені проводити такі делікатні бесіди.
4. Так само закони про зброю та пов'язані з ними підзаконні акти не містять конкретних положень, які вимагали б від компетентної установи сповіщати подружжя чи близького родича (близьких родичів), коли особа подає заяву про видачу ліцензії на вогнепальну зброю, навіть хоча придбання вогнепальної зброї могло б наразити їх на небезпеку.
5. Домашнє насильство часто асоціюється з фізичним насильством, а психологічна, емоційна, сексуальна та економічні форми насильства, включно з неправомірним застосуванням вогнепальної зброї в цьому контексті, часто не розглядаються з таким самим рівнем оперативності.
6. У багатьох випадках серед вимог до перевірки благонадійності часто відсутнє пряме посилання на необхідність рішення про винесення тимчасових обмежувальних приписів для запобігання актам домашнього насильства.
7. Крім того, в ході аналізу було задокументовано дуже обмежені заходи реагування на ризики, пов'язані з молодими чоловіками, перш за все через визначення мінімального вікового порогу у критеріях відповідності встановленим вимогам.

**У контексті цих Керівних настанов термін «ліцензія» означає також дозволи та санкції, залежно від відповідних положень законодавства в кожній юрисдикції Західних Балкан.**

# 2. Керівні настанови

## 2.1 Мета Керівних настанов

Мета цих Керівних настанов – допомогти спеціалістам, задіяним у затвердженні ліцензій на вогнепальну зброю, усувати вищезгадані проблеми, інтегрувати ґендерний компонент у весь процес затвердження ліцензій на вогнепальну зброю і таким чином:

- ефективно запобігати неправомірному застосуванню вогнепальної зброї у домашньому насильстві та насильстві стосовно жінок, зокрема враховуючи обставини, які можуть становити фактори ризику;
- запобігати неправомірному застосуванню вогнепальної зброї групами ризику, найбільше схильними до такої поведінки, зокрема чоловіками віком 18-30 років.

Підтримуючи ефективну реалізацію відповідних положень законодавства і стратегічних пріоритетів, ці Керівні настанови мають сприяти викоріненню ґендерно зумовленого насильства й домашнього насильства, підвищити рівень безпеки та благополуччя жінок і чоловіків у регіоні Західних Балкан.

**При цьому Керівні настанови покликані в першу чергу підтримати інтеграцію ґендерного компонента в операції, вже виконувані уповноваженими співробітниками, без наміру замінити чинні стандартні операційні процедури. Отже, Керівні настанови слід розглядати в першу чергу як посібник для спеціалістів, який допоможе їм ефективніше враховувати ґендерні аспекти у своїй повсякденній діяльності, спираючись на вже наявні процедури.**

## 2.2 Зміст Керівних настанов

Ці Керівні настанови містять набір **практичних контрольних переліків запитань**, які мають допомогти відповідним спеціалістам урахувати ґендерний компонент на кожному етапі процесу затвердження ліцензій на вогнепальну зброю, а також краще оцінити нижчезазначені моменти:

- чи могла б вогнепальна зброя бути неправомірно застосована у домашньому насильстві, насильстві стосовно жінок і ґендерно зумовленому насильстві;
- чи свідчать обставини про те, що вогнепальна зброя могла б бути неправомірно застосована групами найвищого ризику, такими як молоді чоловіки.

Керівні настанови покликані допомогти спеціалістам, ґрунтуючись на належному розумінні виявлених ризиків, ухвалити обґрунтоване й переконливе рішення з заяви на придбання зброї.

## 2.3 Етапи ґендерно орієнтованого затвердження ліцензій на вогнепальну зброю

Для того, щоб затвердження ліцензій на вогнепальну зброю сприяло запобіганню насильства стосовно жінок, домашнього насильства і ґендерно зумовленого насильства, **ґендерний компонент повинен бути належним чином інтегрований у кожен етап процесу ліцензування.** Головна передумова ефективного застосування комплексного ґендерного підходу полягає в тому, щоб усі задіяні спеціалісти однаково розуміли ґендерну рівність і ґендерні аспекти попиту на вогнепальну зброю, володіння нею та її застосування, зокрема неправомірного. Таке спільне розуміння включає глибокі знання про домашнє насильство, включно з неправомірним застосуванням вогнепальної зброї у такому контексті, та про вплив збройного насильства з боку груп, які з найбільшою ймовірністю неправомірно застосовуватимуть вогнепальну зброю, як-от молоді чоловіки. Отже, необхідно забезпечити, щоб усі відповідні спеціалісти, задіяні на будь-якому етапі процесу затвердження ліцензій на вогнепальну зброю, пройшли навчання з питань ґендерної рівності, домашнього насильства, насильства стосовно жінок і ґендерно зумовленого насильства, а також зв’язків між ґендером і вогнепальною зброєю.

Ураховуючи специфіку домашнього і ґендерно зумовленого насильства, обговорену вище, і важливість перевірок біографічних даних для реагування на такі виклики, ґендерний компонент має бути інтегрований у ці перевірки незалежно від того, як вони проводяться – за базами даних, через виїзди на місце або будь-яким іншим методом, який можна використовувати. Крім цього, слід повною мірою включити ґендерний компонент у процес ухвалення рішень за кожною заявою на задоволення запиту на придбання вогнепальної зброї. У контексті домашнього і ґендерно зумовленого насильства включення ґендерного компоненту в перевірки біографічних даних і процес затвердження ліцензій на вогнепальну зброю передбачає врахування явної вразливості, досвіду чи моделей насильства/віктимізації, що асоціюються з жінками та чоловіками. Якщо така заява задоволена, слід постійно перевіряти, чи повністю власник ліцензії виконує встановлені законом обов'язки.

Здійснення нижчезазначених етапів заходів сприятиме ґендерній орієнтованості процесу затвердження ліцензій на вогнепальну зброю:

ЕТАП 1

### УРАХУВАННЯ ОСНОВНИХ ҐЕНДЕРНИХ АСПЕКТІВ У КОНТЕКСТІ ЗАТВЕРДЖЕННЯ ЛІЦЕНЗІЙ НА ВОГНЕПАЛЬНУ ЗБРОЮ

ЕТАП 2

### РОЗГЛЯД ЗАЯВИ З ҐЕНДЕРНОЇ ТОЧКИ ЗОРУ - ПЕРЕВІРКИ БІОГРАФІЧНИХ ДАНИХ

- Перевірте відомості про судимості за кримінальні злочини та проступки, поліцейські журнали обліку та інші бази даних
- Ретельно оцініть обґрунтованість причин для володіння вогнепальною зброєю
- Проведіть перевірки біографічних даних за допомогою виїздів на місце та бесід
- Проведіть перевірки за іншими джерелами, зокрема за соціальними мережами та присутністю в Інтернеті

ЕТАП 3

### УХВАЛЕННЯ ОБҐРУНТОВАНОГО ТА ҐЕНДЕРНО ОРІЄНТОВАНОГО РІШЕННЯ

ЕТАП 4

### ПОСТІЙНИЙ МОНІТОРИНГ ВИКОНАННЯ ЮРИДИЧНИХ УМОВ ВОЛОДІННЯ ЗБРОЄЮ

Кожен із цих етапів докладніше розглянутий нижче.

**ЕТАП 1:**

# Урахування основних ґендерних аспектів у контексті затвердження ліцензій на вогнепальну зброю

Знання й розуміння ключових ґендерних питань, які слід ураховувати, розглядаючи заяву на отримання дозволу на придбання вогнепальної зброї, є головною передумовою ґендерно орієнтованого затвердження ліцензій на вогнепальну зброю. У цьому контексті слід ураховувати такі основні ґендерні аспекти:

- домашнє насильство, зокрема насильство стосовно жінок, і зловживання вогнепальною зброєю в такому контексті;
- неправомірне застосування вогнепальної зброї групами ризику, найбільше схильними до такої поведінки, зокрема молодими чоловіками.

Належне розуміння коріння, динаміки і проявів домашнього насильства, його ґендерно зумовленого характеру й непропорційно сильного впливу на жінок є критично важливим фактором дієвого запобігання такому насильству та належного інституційного реагування. Для того, щоб ефективно запобігати неправомірному застосуванню вогнепальної зброї в цьому контексті, необхідно забезпечити, щоб усі відповідні спеціалісти, задіяні на будь-якому етапі процесу затвердження ліцензій на вогнепальну зброю, пройшли навчання з питань ґендерної рівності, домашнього насильства, насильства стосовно жінок і ґендерно зумовленого насильства, а також зв'язків між ґендером і вогнепальною зброєю.

## Домашнє насильство і насильство стосовно жінок[6]

**Домашнє насильство** – це повсюдне явище, що являє собою найпоширенішу форму насильства. Воно означає всі акти фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, які відбуваються в лоні сім'ї чи в межах місця проживання або між колишніми чи теперішніми подружжями або партнерами, незалежно від того, чи проживає правопорушник у тому самому місці, що й жертва, чи ні. Хоча домашнє насильство може вчинятися як стосовно жінок, так і стосовно чоловіків, воно непропорційно сильно зачіпає жінок. **Воно відрізняється від інших видів насильства тому, що має ґендерно зумовлений характер, тобто воно спрямоване проти жінки через те, що вона є жінкою, або зачіпає жінок непропорційно.**

Ґендерно зумовлене насильство є кримінальним злочином і порушенням прав людини, а саме права на життя, безпеку, гідність, недискримінацію та рівність жінок і чоловіків, і також на фізичну й духовну недоторканність.

Насильство стосовно жінок означає порушення прав людини та форму дискримінації щодо жінок і охоплює всі акти насильства стосовно жінок за ґендерною ознакою, результаом яких є або може бути фізична, сексуальна, психологічна або економічна шкода для жінок або страждання жінок, зокрема погрози такими діями, примус або свавільне позбавлення волі, незалежно від того, чи відбувається це в публічному або приватному житті.

Моделі та причини «жіночої» та «чоловічої» віктимізації в домашньому контексті сильно відрізняються. У домашньому контексті жінки піддаються більш високому ризику вчинення насильства з боку інтимних партнерів, теперішніх або колишніх, тоді як чоловіки зазнають ризику здебільшого з боку інших членів сім'ї, переважно чоловічої статі. Насильство стосовно чоловіків зазвичай не є ґендерно зумовленим. Воно виникає через сімейні спори, майнові питання, міжпоколінне насильство тощо.

Крайньою, найбільш жорстокою формою насильства стосовно жінок є **феміцид** (відомий також як фемініцид), тобто **умисне вбивство жінок** і дівчаток **із ґендерних мотивів. Феміцид означає вбивство жінки чоловіком, яким рухає ненависть до жінок, зневага, задоволення, відчуття власності та влади над жінками.**

Домашнє насильство й насильство з боку інтимного партнера, що вчиняється, зокрема, чоловіками, - це модель поведінки в будь-яких стосунках, яка використовується для набуття чи утримання влади й контроля над інтимним партнером. Як таке, **домашнє насильство завжди є зловживанням владою та контролем із боку кривдника.** Воно характеризується моделлю дій та образливої поведінки, за допомогою котрої особи умисно контролюють свого інтимного партнера чи панують над ним. Це, зокрема, примус і погрози, моральне знущання, ізоляція, залякування, використання чоловічого привілея[2] та дітей з метою отримання і збереження контроля над партнером.

Для виправдання насильства часто використовуються соціально-культурні установки, норми та очікування, що лежать в основі застосування чоловіками насильства для збереження влади й контролю над своїм партнером або колишнім партнером. Дослідження продемонстрували зв'язок між домашнім насильством і суспільним визнанням переважання чоловіків, стереотипами щодо ґендерних ролей і нормалізацією насильства як способу вирішення конфліктів. **Ґендерні стереотипи можуть заохочувати насильство стосовно жінок і володіння зброєю та її застосування, а переважання у громаді позитивного ставлення до володіння зброєю може перешкоджати зусиллям із приборкання домашнього насильства з застосуванням вогнепальної зброї.**

Випадки домашнього насильства рідко коли бувають одиничними, а їх частота і жорстокість зазвичай зростають, що може призводити до тяжкого тілесного ушкодження чи смерті. Отже, розуміння динаміки та етапів домашнього насильства грає вирішальну роль у запобіганні йому.

2 **Чоловічий привілей –** це система переваг або прав, доступних чоловікам на підставі їхньої статі. Ця система ґрунтується на ідеї та практиці панування чоловіків над жінками. Шляхом системного підпорядкування жінок чоловіки отримують економічні, політичні, соціальні, освітні та практичні переваги, які в більшому чи меншому ступені недоступні жінкам. Домашнє насильство може увічнювати чоловічий привілей у сьогоднішньому суспільстві. Воно підкріплює владне положення, котре чоловіки, як вважається, мають, через що жінки змушені страждати від його наслідків. Чоловічому привілеєві сприяють способи, в які жінок розглядають як об'єкт і вбачають у них виконавиць функції задоволення чоловіків. Чоловіки можуть вважати, що вони мають право здійснювати контроль над жінками. Через це виникає відчуття влади, яке проявляється як тактика примусу, покарання й контролю (джерело: Domestic Violence and Male Privilege).

Підходи до запобігання та втручання повинні враховувати складну динаміку насильства стосовно жінок і домашнього насильства як ґендерно зумовленого. Відповідно вони повинні передбачати надання жертвам підтримки на всіх етапах, а також зосереджуватися на визнанні насильства та запобіганні його ескалації.

У результатах опитування, проведеного під керівництвом ОБСЄ[7], широко висвітлено масштаб цієї проблеми, зокрема на Західних Балканах, і поширеність різних форм насильства стосовно жінок. **70% жінок, які взяли участь в опитуванні, зазнали насильства в тій чи іншій формі** після досягнення 15-річного віку, а 31% зазнали насильства впродовж 12 місяців, що передували опитуванню. Майже одна з чотирьох жінок (23%) зазнала фізичного та (або) сексуального насильства від рук свого інтимного партнера після досягнення 15-річного віку, а 60% зазнали психологічного насильства з боку інтимного партнера. Майже **одна з двох жінок зазнала мінімум однієї форми сексуальних домагань**, а 10% жінок колись стикалися з нав'язливим переслідуванням. Як зазначено вище, в опитуванні також відображено **низький рівень повідомлення про насильство** стосовно жінок.

Хоча насильство стосовно жінок у домашньому контексті є найпоширенішою формою насильства, про нього зазвичай не повідомляють до відповідних установ.

## Вогнепальна зброя і насильство стосовно жінок

**Наявність вогнепальної зброї у аб'юзера у випадку домашнього насильства посилює здійснення кривдником контролю та влади над жертвами, що є його кінцевою метою.** Вогнепальна зброя загострює дисбаланс сил між жертвою та кривдником, увічнює ґендерну нерівність і зміцнює соціальні ієрархії, які вможливлюють панування чоловіків над жінками. Хоча дані про неправомірне застосування вогнепальної зброї наявні переважно щодо феміцидів або травм, вогнепальна зброя **найчастіше використовується для погроз і залякування**. Навіть без явно неправомірного застосування вогнепальної зброї сама по собі її присутність є ефективним засобом для здійснення кривдником контролю над жертвою. **Присутність вогнепальної зброї негативно впливає на готовність жінок розповісти та повідомити про насильство, призводить до того, що через страх або погрози жінка пізно повідомляє про пережите насильство.**

**Є декілька факторів, які підвищують імовірність смертельного наслідку насильства з боку інтимного партнера з застосуванням вогнепальної зброї**[8]: тяжкість ран, заподіяних пострілами; слабша здатність жінок чинити опір; низькі шанси на те, що жінки повідомлять про насильство; низькі шанси на те, жінки втечуть або сторонні втрутяться й допоможуть їм; підвищена ймовірність того, що аб'юзер дійсно застосує вогнепальну зброю в випадках домашнього насильства, особливо коли жінка намагається піти від нього. Ризик неправомірного застосування вогнепальної зброї значно зростає, якщо постраждала партнерка вже розійшлася

з аб'юзером (розлучення, розрив стосунків) або якщо вона вживає заходів, щоб піти від нього.

## Групи найвищого ризику щодо неправомірного застосування вогнепальної зброї – молоді чоловіки

**Молоді чоловіки** – це демографічна група, яка, як правило, частіше вдається до ризикованої поведінки та злочинної діяльності, причому в обох випадках часто присутня вогнепальна зброя. Молоді чоловіки віком від 15 до 30 років із більшою ймовірністю неправомірно застосовують вогнепальну зброю, ніж чоловіки з інших вікових груп.

**У Південно-Східній Європі винуватцями одного з кожних двох інцидентів із вогнепальною зброєю є молоді чоловіки.** Чоловіки віком від 16 до 24 років із значно більшою ймовірністю, ніж чоловіки з інших вікових груп, повідомляють, що останнім часом мали досвід використання вогнепальної зброї. Схильність осіб чоловічої статі у віці від середнього і старшого підліткового до двадцяти років і старше, особливо неодружених і безробітних, брати участь у жорстоких сутичках, щоб вирішити на перший погляд дріб'язкові питання, «зберегти обличчя», завдати шкоди суперникові або в інший спосіб підвищити свій соціальний статус, зазвичай називають **«синдромом молодого чоловіка»**[9]. Ця модель поведінки часто веде до вищої ймовірності неправомірного застосування вогнепальної зброї особами з цієї демографічної групи. Крім того, у дедалі більшій кількості досліджень фіксується зв'язок між конкретними маскулінними нормами та насильницькою поведінкою[10].

**Володіння вогнепальною зброєю має дуже ґендеризований характер.** У Південно-Східній Європі **чоловікам належить 97,2% усієї вогнепальної зброї, що перебуває у законному володінні**, тоді як жінки володіють тільки 2,8%. 19,9% усієї вогнепальної зброї, якою володіють чоловіки, належить чоловікам віком від 18 до 35 років[11]. Переважання чоловіків серед власників вогнепальної зброї з часом відтворюється: його рівень підтримується завдяки великій частці чоловіків, які щорічно отримують нові ліцензії. У період 2012-2016 років 97% усіх нових ліцензій отримали чоловіки і лише 3% - жінки. Такі відмінності певною мірою відображені й у ставленні до володіння вогнепальною зброєю. Результати регіонального опитування, проведеного у 2017 році, показали, що **чоловіки вдвічі частіше за жінок кажуть, що мали б вогнепальну зброю. Попит на вогнепальну зброю стимулюють здебільшого чоловіки.**

Проведені останнім часом дослідження з питання схильності чоловіків до збройного насильства пролили світло на зв'язки між панівним тлумаченням маскулінності й попитом на вогнепальну зброю та її неправомірним застосуванням.

**Панівне тлумачення маскулінності** означає сукупність ознак, способів поведінки та ролей, які зазвичай асоціюються з хлопчиками та чоловіками у даному соціальному, культурному та історичному контексті. Такий набір поглядів, що передається батьками, сім'ями, засобами масової інформації, однолітками та іншими членами суспільства, справляє тиск на чоловіків і змушує їх діяти відповідно до певних очікувань[12]. Цей тиск передає чоловікам сигнал про необхідність бути самодостатніми, жорстко діяти, дотримуватися чітко закріплених ґендерних ролей, бути готовими застосовувати насильство для вирішення конфліктів і не поводитися у спосіб, властивий жінкам. Такі моделі поведінки та ролі, пов'язані з маскулінністю або мужністю, зазвичай наголошують на силі, зокрема на її фізичному аспекті, на хоробрості, готовності йти на ризик, незалежності, напористості, здобутках, жорсткості, стоїцизмі, успішності, ролі здобувача фінансів, взятті на себе ризиків, зокрема для того, щоб удаватися до ризикованої поведінки та нав'язувати її, щоб не здаватися слабким. Дослідження показують, що прихильність цим ідеям та чинникам тиску можна зв'язати з учиненням і досвідом впливу багатьох форм насильства, а також багатьох інших руйнівних форм поведінки. Це означає також використання панування, насильства, сексуального насильства і контролю для затвердження своєї влади та свого верховенства[13]. **Крім того, влада і контроль є головними категоріями у визначенні панівного тлумачення маскулінності[14].**

У цьому контексті вогнепальна зброя може особливо вабити молодих чоловіків, оскільки вони часто асоціюють зброю з маскулінністю та, зокрема, зі здійсненням влади й контролю[15]. Молоді чоловіки часто розглядають вогнепальну зброю як засіб досягнення того соціально-економічного статусу, на який вони, на їхню думку, заслуговують. Особливо сприйнятливими до цієї символічної привабливості зброї, як видається, є чоловіки, які не мають можливості йти звичайними шляхами соціально-економічного просування. Символічна принадність вогнепальної зброї може бути дуже сильною, особливо коли йдеться про молодих чоловіків. Крім демонстрації влади й контролю, вогнепальна зброя також може прив'язуватися до здійснення очікувань стосовно ґендерних ролей і до репутації у спільноті або ж може використовуватися для реагування на гадані виклики для їхнього статусу та «мужності». Молоді правопорушники часто вбачають у зброї засіб «підтримання свого статусу як людей, яких слід боятися й яким не слід суперечити». Окремі дані свідчать також, що у деяких випадках вогнепальна зброя відіграє для молодих чоловіків певну роль в обрядах ініціації.

У Південно-Східній Європі чоловіки з наймолодших груп більше схильні володіти вогнепальною зброєю, ніж чоловіки з інших вікових груп. **60,5% чоловіків віком 16-24 роки вважають, що почувалися б у більшій безпеці, маючи вдома вогнепальну зброю[16].**

Дослідження, проведені раніше[17] у Південно-Східній Європі, показують, що на попит на вогнепальну зброю серед чоловіків можуть впливати, у різному ступені, декілька факторів: їхня думка про безпеку в громаді та гадану функцію вогнепальної зброї,

а також те, чи стосується вона особистого захисту, мисливства і спорту; соціальні очікування від чоловіків (традиція, «чоловік повинен носити вогнепальну зброю», «вона вселяє страх в інших», «відчуття позбавлення соціально-економічних прав і можливостей та необхідність затверджувати владу за допомогою застосування зброї, спонукання до дотримання панівного тлумачення маскулінності, засіб отримання влади» та ін.); досвід використання вогнепальної зброї або, в контексті соціально-демографічних характеристик цих респондентів, вік чоловіків[18].

Крім ґендерної обумовленості насильства, зокрема збройного насильства, рівною мірою важливо не применшувати роль ширшого соціального контексту і складного набору інших факторів, які визначають, чи вдаватимуться молоді люди до насильства[19]. Серед цих факторів дослідники виділяють примусовий, насильницький батьківський контроль, обмежений батьківський контроль, спілкування з однолітками-правопорушниками, досвід жорстокого поводження, побачене або пережите насильство вдома чи у громаді, обмежені соціальні навички, дотримання більш традиційних або жорстких поглядів на ґендер, вбачання ворожих намірів у інших, використання насильства і переконання, що насильство забезпечує повагу, посттравматичний стресовий розлад тощо. Отже, ґендер є сильним прогностичним фактором, але він активується тільки за наявності низки інших соціальних факторів. Зв'язки між певними очікуваннями щодо маскулінності та вогнепальною зброєю наражають певні підгрупи чоловіків (переважно, але не виключно, молодих) на підвищений ризик як застосування зброї, так і перетворення на жертв збройного насильства.

Конкретні фактори, які піддають чоловіків (молодих) ризику або сприяють ризикованій поведінці, слід також брати до уваги, розглядаючи заяву/запит на затвердження ліцензії на вогнепальну зброю, якщо заявник належить до такої демографічної групи. Це слід робити за кожним аспектом розгляду ліцензії, а саме під час перевірки відповідних баз даних, перевірок біографічних даних на місці та медичних перевірок згідно з відповідними положеннями законодавства.

**ЕТАП 2:**

# Розгляд заяви з ґендерної точки зору — перевірки біографічних даних

## Ініціювання перевірки біографічних даних після отримання заяви/запиту

Отримавши заяву/запит на видачу дозволу на придбання вогнепальної зброї й відповідні документи, передбачені Законом про зброю, уповноважений співробітник або організаційний підрозділ ініціює систематичну та комплексну перевірку біографічних даних заявника на предмет його відповідності юридичним критеріям правомочності для придбання зброї. **Зазначимо, що процедури, які обговорюються в цьому розділі, стосуються також будь-якого поновлення ліцензії на вогнепальну зброю.**

Мета перевірки біографічних даних – установити, чи повною мірою заявник відповідає критеріям правомочності, визначеним Законом про зброю, і достовірно оцінити, чи може дана особа становити загрозу для самої себе, інших осіб або громадської безпеки та чи існують обставини, які можуть свідчити, що вогнепальна зброя може бути неправомірно застосована, зокрема у домашньому насильстві.

Ураховуючи специфіку домашнього насильства і виклики, які вона спричиняє у процесі розгляду вищезазначеної заяви, перевірка біографічних даних грає вирішальну роль в оцінюванні того, чи може придбання вогнепальної зброї призвести до її неправомірного застосування проти інтимних партнерів або інших членів сім'ї. Рішення щодо заяви/запиту на придбання вогнепальної зброї не повинно ґрунтуватися виключно на судимостях, коли оцінюється придатність заявників до володіння вогнепальною зброєю без створення загрози безпеці населення, самих себе та інших осіб, зокрема їхніх партнерів і членів сім'ї. Широке використання різних джерел інформації грає критично важливу роль у зменшенні ризиків із метою запобігти подальшому неправомірному застосуванню вогнепальної зброї потенційними й реальними власниками ліцензій.

Для перевірки біографічних даних використовується декілька джерел інформації:

- відомості про судимості за кримінальні злочини та проступки, поліцейські журнали обліку, судові рішення та інші офіційні бази даних;
- інформація, зібрана уповноваженим співробітником поліції на місці, зокрема інформація із центрів соціальної роботи та спеціалізованих організацій, які надають послуги жертвам домашнього насильства (гарячі лінії, притулки тощо);
- інші джерела, зокрема соціальні мережі та присутність в Інтернеті.

***Примітка*: запропонований перелік запитань має доповнити чинний застосований контрольний перелік, а не замінити його.**

## Міжсекторальний підхід

На будь-якому етапі процесу перевірки біографічних даних слід консультуватися з підрозділами поліції з боротьби з домашнім насильством. Міжсекторальний підхід може бути необхідним для того, щоб належним чином оцінити, чи може заявник мати вогнепальну зброю, не загрожуючи громадській безпеці чи порядку.

У цьому відношенні консультація з підрозділом із боротьби з домашнім насильством (або з уповноваженим співробітником поліції, якщо такого підрозділу немає) може полегшити комплексне оцінювання з метою встановити, чи наявні якісь обставини, які свідчать про те, що вогнепальна зброя може бути неправомірно застосована у домашньому насильстві.

У разі, якщо для належного оцінювання потрібна додаткова інформація, може бути корисно проконсультуватися з такими установами та особами:

- групи з координації та співпраці або механізми перенаправлення (залежно від юрисдикції);
- відповідний центр соціальної роботи, який може бути обізнаний з ситуацією в сім'ї заявника та сімейним анамнезом і може мати інформацію про домашнє насильство в минулому;
- гарячі лінії, притулки та інші жіночі організації, які надають підтримку жертвам насильства (домашнього насильства);
- сімейний лікар.

Аналогічним чином у разі подання заяв особами, які не досягли віку 30 років, для кращого оцінювання можливих ризиків можна залучити співробітників поліції, які займаються проблемами злочинності неповнолітніх.

Хоча така міжсекторальна співпраця може здійснювати на будь-якому етапі процесу затвердження ліцензій на вогнепальну зброю, для отримання максимального результату її слід планувати з самого початку цього процесу.

## Загальна інформація про заявника

У процесі перевірки відповідності загальним вимогам, установленим Законом про зброю, за базами даних, які ведуть відповідні установи, обов'язково забезпечте, щоб були перевірені такі аспекти:

- будь-які законні зміни імен і (або) прізвищ;
- громадянство, яке раніше мав заявник, або подвійне громадянство, зокрема чи були здійснені якісь законні кроки в напрямку зміни громадянства;
- місця проживання заявника за останні 10 років. Якщо бази даних не централізовані, спрямуйте запит до відділка (відділків) поліції за місцем (місцями) проживання заявника у минулому;
- рівень освіти та заклади освіти, які відвідував заявник;
- **сімейний стан/статус стосунків.** Попросіть заявника надати, крім відомостей про нинішнього партнера, відомості про всіх **колишніх подружжів чи партнерів,** з якими ця особа мала стосунки в останні 5 років, а також про всіх інших дорослих членів домогосподарства і батьків. Слід також надати їхню контактну інформацію (номер телефону і адресу);
- **чи повідомив заявник** членів домогосподарства про подання запиту на отримання дозволу на володіння зброєю;
- професія;
- відомості про трудову діяльність (за останні 5 років), зокрема перелік роботодавців та їхні контактні дані;
- військова служба, зокрема участь у збройному конфлікті.

### Повідомлення членів сім'ї про подану заяву/запит

Повідомлення інтимних партнерів та інших членів сім'ї, особливо тих, хто живе в цьому ж домогосподарстві, про подання заяви/запиту на придбання вогнепальної зброї може бути важливим кроком у запобіганні неправомірному застосуванню вогнепальної зброї у контексті домашнього насильства. Це може бути невід'ємною частиною процедури розгляду заяви. У такому разі необхідно надати контактні дані компетентного співробітника, до якого вищезгадані особи зможуть звертатися у випадку, якщо у них виникне занепокоєння стосовно придбання зброї. З усією інформацією, отриманою від інтимних партнерів та інших членів сім'ї, слід поводитися як із конфіденційною, і будь-які кроки, які б могли поставити під загрозу їхню безпеку, не допускаються.

У Канаді повідомлення подружжя може бути передбачено як обов'язковий елемент вимог у процесі отримання ліцензії на володіння зброєю. Зокрема, якщо особа хоча отримати ліцензію на зброю, вона повинна надати контактні дані своїх теперішнього та колишнього подружжя/партнера за останні 2 роки. Цей пункт є невід'ємною частиною форми заяви. Крім того, заявник повинен підписати розділ заяви, де наведені їхні контактні дані. Якщо ця частина не підписана, поліція повинна повідомити вищезгаданих осіб про заяву. Їм також надаються інформація та контактні дані осіб, до яких вони мають звертатися у разі виникнення занепокоєння щодо подання заяви на отримання ліцензії на зброю.

У Новій Зеландії кожний заявник повинен зазначити у заяві як мінімум двох осіб, які його рекомендують. Заявника інформують, що з цими особами буде проведена бесіда у процесі прийняття рішення про те, чи є заявник придатним до володіння вогнепальною зброєю. Однією з цих осіб має бути подружжя (у доречних випадках – партнер) або інший близький родич (батьки). Друга рекомендація може бути надана особою, яка не є родичом заявника, але добре його знає (мінімум три роки) й може свідчити про характер заявника і його придатність до володіння зброєю. Крім того, заявник повинен надати відомості про колишніх подружжів або партнерів, з якими він мав «стосунки шлюбного характеру» в останні 5 років і які також будуть опитані.

### ▼ ЩО СЛІД ЗАПАМ'ЯТАТИ

Колишні подружжя та партнери знайомі з заявником і можуть серйозно постраждати через наявність у нього доступу до вогнепальної зброї. Крім того, вони можуть усе ще мати стосунки та спори з заявником через догляд за дітьми та інші побутові питання.

Якщо заявник розлучений, слід надати інформацію про те, коли розлучення набрало чинності. Якщо він проживає окремо, слід надати інформацію про те, коли почалося роздільне життя.

Стосовно колишніх подружжів чи партнерів перевірте, чи тривають невирішені спори, як-от спір щодо опіки над дітьми, спір із майнових питань тощо.

Проконсультуйтеся з відповідним центром соціальної роботи або місцевою громадською організацією, що надає підтримку постраждалим від домашнього насильства (як-от притулок, гаряча лінія, правнича й психосоціальна підтримка і т.ін.), і обговоріть будь-яку інформацію, якою вони можуть володіти.

**Якщо перевірка благонадійності зв'язана з ризиком, громадські організації, що надають підтримку, можуть бути місцем для безпечного спілкування й побудови довіри.**

## ▼ ЩО СЛІД ЗАПАМ'ЯТАТИ

Насильство з боку інтимного партнера часто триває після розлучення чи початку роздільного проживання. Агресивно налаштовані партнери, як правило, використовують широкий набір стратегій та насильницьких моделей поведінки, щоб підтвердити контроль і владу над жертвою.

Залишення аб'юзера – це найбільш небезпечний час для жертви домашнього насильства, тому що після цього насильство може загостритися. Якщо кривдник підозрює чи чує, що його партнер планує піти від нього, він може злякатися, що втратить владу та контроль, і часто збільшує масштаби насильства.

Нещодавні дослідження, проведені в регіоні, показали, що період від моменту залишення кривдника до відповідного феміциду коливається від усього лише кількох днів до двох років.

## Обґрунтованість причини придбати вогнепальну зброю

Розглядаючи заяву та її відповідність вимогам, установленим законом, слід виявляти обережність у випадках, де заявник указує номінальну причину для володіння вогнепальною зброєю, але може *мати* ***приховані мотиви.*** Поліція повинна спрямувати відповідні обґрунтовані запити, щоб перевірити достовірність указаної заявником причини для володіння вогнепальною зброєю[20].

**Оцінюючи обґрунтованість будь-якої заяви, пам'ятайте, що право власності на вогнепальну зброї є можливістю, приписаною Законом,** яка супроводжується набором чітких обов'язків.

## Відомості про судимості за кримінальні злочини та проступки

**Стосовно відомостей про наявність судимостей за кримінальні злочини та проступки** слід перевірити нижченаведене:

- Чи був заявник засуджений за якийсь кримінальний злочин, включно з кримінальними злочинами, передбаченими Законом про зброю? Чи засуджувався коли-небудь заявник за домашнє насильство, зґвалтування, сексуальні домагання й сексуальну наругу або нав'язливе переслідування? Якщо так, наведіть стислий опис, зокрема інформацію про те, коли заявника було законно засуджено, за які кримінальні злочини, вкажіть вид і тривалість призначеного покарання та іншу доречну інформацію.

- Чи здійснюються на поточний момент якісь кримінальні провадження проти заявника? Якщо так, опишіть їх стисло.
- Чи був заявник засуджений за якийсь кримінальний проступок, зокрема за проступок, пов'язаний із домашнім насильством (за наявності), проступок проти громадського порядку та безпеки або проступок, передбачений Законом про зброю? Якщо так, надайте стислий опис, зокрема інформацію про те, коли заявника було законно засуджено, за які кримінальні проступки, вкажіть вид і тривалість призначеного покарання та іншу доречну інформацію.
- Чи здійснюються на поточний момент якісь провадження проти заявника за вчинений кримінальний проступок? Якщо так, стисло опишіть їх.
- Чи було цій особі висунуто якісь обвинувачення у вчиненні кримінального злочину, які не призвели до засудження, тобто вироку, або за якими не було порушено провадження (укажіть, коли й за які дії, дайте стислий опис і укажіть результат – зняття обвинувачень, припинення чи призупинення проваджень, позовна давність, виправдання). Надайте короткі описи, особливо якщо діяння стосується домашнього насильства, зґвалтування, сексуальних домагань і сексуальної наруги або нав'язливого переслідування. Це особливо стосується обвинувачень, пов'язаних із насильством стосовно жінок і груп, вибраних, наприклад, за етнічним походженням, сексуальною орієнтацією, ґендерною ідентичністю, інвалідністю, віком, релігією.
- Чи було цій особі висунуто якісь обвинувачення у вчиненні кримінального проступку, які не призвели до засудження або за якими не було порушено провадження (укажіть, коли й за які дії, дайте стислий опис і укажіть результат – зняття обвинувачень, припинення чи призупинення проваджень, позовна давність, виправдання). Надайте короткі описи, особливо якщо проступок стосується домашнього насильства чи насильства в цілому.
- Чи були коли-небудь застосовані до заявника невідкладні чи забезпечувальні заходи (наприклад, обмежувальні приписи чи інші тимчасові заходи), зокрема за домашнє насильство? Надайте стислий опис.
- Наведіть також інформацію про забезпечувальні заходи, приписані за іншими законами.
- Зазначте, чи мали місце якісь провадження, пов'язані з жорстоким поводженням із тваринами, незалежно від результату.
- Щодо заявників віком до 30 років приділіть особливу увагу провадженням, пов'язаним із:
  - небезпечним, необережним чи неуважним водінням;
  - насильством по відношенню до однолітків, особливо булінгом;
  - насильством на спортивних заходах;
  - зловживанням психоактивними речовинами.

### ▼ ЩО СЛІД ЗАПАМ'ЯТАТИ

У деяких випадках законодавством передбачено відносно короткий строк, після закінчення якого відомості про покарання за певні кримінальні проступки чи кримінальні злочини видаляються відповідно до закону з реєстрів після їх учинення та переслідування за них. Це може створювати ризики того, що дозвіл на придбання вогнепальної зброї буде виданий особі, яка вчинила домашнє насильство, але відомості про вирок якій видалені з реєстрів. Це може свідчити про рішення з високим ступенем ризику.

## Поліцейські журнали обліку

- Чи заявлялося коли-небудь про заявника до поліції за домашнє насильство? Якщо так, стисло опишіть інцидент, зокрема коли й що трапилося та яким був результат провадження. Обов'язково зазначте всі події незалежно від результату.
- Чи заявлялося коли-небудь про заявника до поліції за нав'язливе переслідування, домагання чи сексуальне насильство, зокрема сексуальні домагання й сексуальну наругу?
- Чи заявлялося коли-небудь про заявника до поліції за жорстоке поводження з тваринами?
- Чи був заявник причетний до якогось інциденту, про який було заявлено до поліції, або до якогось інциденту, про який до поліції заявила сама ця особа? Якщо так, дайте стислий опис.
- Чи включав якийсь із таких інцидентів насильницьку поведінку? Якщо так, опишіть її.
- Чи застосовувався коли-небудь до заявника арешт і (або) затримання і (або) інший поліцейський захід втручання?
- Чи є якісь відомості про насильницьку поведінку в контексті хуліганства?
- Чи є інформація про відмову діяти за наказом офіційної особи або про ображання співробітників поліції?

Приділіть особливу увагу провадженню/інформації, що стосується (зокрема щодо заявників віком до 30 років):

- актів насильства стосовно жінок і членів певних груп, вибраних, наприклад, за етнічним походженням, сексуальною орієнтацією, ґендерною ідентичністю, інвалідністю, віком, релігією тощо;

- правопорушень, учинених раніше у неповнолітньому віці;
- належності до банд і участі у хуліганстві;
- насильства по відношенню до однолітків, особливо булінга;
- насильства на спортивних заходах;
- зловживання психоактивними речовинами, зокрема алкоголем чи наркотиками, що могло б свідчити про можливе помутніння свідомості та втрату самоконтроля;
- небезпечного, необережного чи неуважного водіння;
- кіберзлочинності;
- жорстокого поводження з тваринами, зокрема заподіяння страждань або шкоди.

## Дані з реєстру вогнепальної зброї

- Чи володіє або володів заявник вогнепальною зброєю?
- Надайте інформацію про попередні заяви на отримання ліцензії/дозволу/санкції на вогнепальну зброю, якщо такі подавалися. Якщо вони подавалися, надайте інформацію про підстави відхилення цих заяв.
- За наявності надайте дані, зокрема підстави, щодо вилучення/конфіскації вогнепальної зброї у заявника; відкликання ліцензій; повернення заявнику раніше вилученої вогнепальної зброї.

### ▼ ЩО СЛІД ЗАПАМ'ЯТАТИ

Хоча засудження за кримінальний злочин або за кримінальний проступок з елементами насильства призведе до відхилення заяви на придбання вогнепальної зброї, у розгляді заяви слід ураховувати не тільки відомості про судимості, а й також усі інші відомості про поведінку та докази, які можуть свідчити про невідповідність заявника встановленим вимогам і обставини, за яких вогнепальна зброя могла б бути неправомірно застосована, зокрема у домашньому та ґендерно зумовленому насильству.

У цьому відношенні саме вищезгадана модель поведінки викликає занепокоєння. Тим не менш, можуть мати місце випадки, де одиничні інциденти ставлять під сумнів відповідність/невідповідність особи критеріям володіння вогнепальною зброєю. Модель насильницької чи антисоціальної поведінки або жорстокого поводження, як правило, слід розглядати серйозніше, ніж одиничний інцидент[21]. Проте, не слід ігнорувати одиничні інциденти, оцінюючи заявника та його відповідність критеріям володіння вогнепальною зброєю.

## Виїзди на місце та бесіди[22]

Розгляд заяв повинен включати всебічні бесіди, зокрема з інтимними партнерами заявника (теперішніми або колишніми), а також із членами сім'ї, друзями, сусідами або колегами, й наведення відповідних довідок. Ці заходи повинні передувати затвердженню чи поновленню ліцензії на вогнепальну зброю. Вони є особливо актуальними у разі наявності інформації, яка свідчить про домашнє насильство і жорстоке поводження, або будь-якої іншої інформації, яка може свідчити про те, що вогнепальна зброя могла б бути неправомірно застосована. Реакція поліції повинна бути пропорційною наявному ризикові, тож необхідно простежити, щоб кожний випадок розглядався по суті[23].

Здійснюючи виїзди на місце та проводячи бесіди, необхідно залучити рівну кількість жінок і чоловіків із сім'ї, з місця роботи та з-поміж сусідів, тому що це може дозволити отримати різні точки зору та думки про характер поведінки заявника.

Коли розглядається відповідність заявників установленим критеріям володіння вогнепальною зброєю без загрози громадській безпеці та громадському порядку, рішення за заявою на придбання вогнепальної зброї не повинно ґрунтуватися виключно на судимостях. Це особливо актуально для випадків домашнього насильства, де кривдника здебільшого не засуджують, як зазначалося вище. Отже, розглядаючи інциденти, пов'язані з домашнім насильством, уповноважені співробітники мають усвідомлювати, що вони можуть ураховувати неформальні свідчення, а не покладатися тільки й безпосередньо на слова подружжів/партнерів[24]. Неформальні свідчення можуть включати свідчення співробітників поліції, які прибувають на місця побутових інцидентів, або іншу актуальну інформацію з інших джерел, як-от центри соціальної роботи, заклади охорони здоров'я, спеціалізовані служби допомоги й підтримки для жінок-жертв насильства і домашнього насильства (гарячі лінії, укриття, притулки) та інші жіночі організації, які опікуються захистом жінок від насильства та домашнього насильства.

Коли планується перевірка біографічних даних із виїздом на місце, рекомендується доручити **двом співробітникам поліції – одному чоловіку та одній жінці** – забезпечити, щоб усім імовірним респондентам було зручно обговорювати потенційно делікатні питання.

Якщо у вашій установі вже використовується контрольний перелік запитань/посібник для проведення перевірки біографічних даних з виїздом на місце та бесідами, дотримуйтесь наведених там інструкцій, але розгляньте та включіть також перелічені нижче теми/питання, якщо вони ще не охоплені переліком, використовуваним у вашій юрисдикції.

Рекомендується передбачити у разі виїзду на місце проведення кількох бесід, зокрема з такими особами:

- заявник;
- партнер/подружжя заявника;
- колишній партнер/колишнє подружжя заявника, зокрема якщо вони нещодавно розлучилися;
- інші члени сім'ї (тобто батьки, діти, інші особи, які живуть разом із заявником);
- особи, знайомі з заявником (тобто сусіди, колеги по роботі, члени спортивної/мисливської асоціації, студенти (якщо заявник молодий) та ін.).

Бесіди можуть дати достовірну інформацію, яка полегшить проведення оцінки того, чи можна видати заявнику ліцензію на вогнепальну зброю. Вони також допомагають виявити обставини, що можуть показати, чи може вогнепальна зброя бути неправомірна застосована за будь-яких обставин, зокрема у домашньому насильстві. Така оцінка може грати вирішальну роль в обґрунтованому прийнятті рішення про те, чи слід надати дозвіл на придбання вогнепальної зброї.

Респонденти повинні знати, що їхнє завдання – не надавати експертні висновки, а поділитися власними думками та інформацією, що допоможе співробітникам поліції у процесі ухвалення рішення[25]. Їм також слід надати можливість відмовитися від бесіди.

Щоб отримати максимальні результати, бесіди слід організовувати й будувати на головних предметах занепокоєності, обговорених вище.

## Бесіда з заявником

Бесіду слід обов'язково проводити, коли йдеться про ухвалення рішення про видачу ліцензії заявнику, який звернувся вперше. Вона повинна включати перевірку й розгляд питання про те, чи повністю дотримані вимоги щодо безпечного зберігання вогнепальної зброї.

Бесіда може надати можливість більше дізнатися про особистість заявника, його поведінку в приватному житті, репутацію та стосунки у громаді тощо. Нижче представлено перелік пропонованих запитань які можуть полегшити проведення такої бесіди. Він не є вичерпним, і, залежно від рівня наявного ризику, можна використати додатковий набір запитань. Пам'ятайте, що заявник буде підготовлений до бесіди з вами й намагатиметься справити хороше враження.

**Заява на отримання ліцензії на вогнепальну зброю**

- Ви не могли б детально розповісти про свій мотив і причину придбання вогнепальної зброї?
- Якщо причина пов'язана з питаннями особистої безпеки, попросіть заявника детально розповісти про це й надати докази на підтвердження такої вимоги. Якщо в якості причини наведено мисливство чи інше хобі/спорт, розгляньте питання про проведення хоча б однієї бесіди з особами з асоціації мисливців або спортивного клубу.
- Чи повідомили ви своє подружжя/партнера, що подали заяву на придбання вогнепальної зброї? Чи знають інші члени вашого домогосподарства (дорослі особи, які живуть із заявником, зокрема діти) про вашу заяву?
- Що вони про це думають?

**Особистість заявника і загальна задоволеність життям**

- Опишіть себе кількома словами (товариський, безжурний, щасливий, серйозний, традиціоналістичний, старомодний, імпульсивний тощо).
- Як ви зазвичай проводите свій вільний час? У вас є якісь хобі?
- Ви іноді випиваєте? Ви граєте в азартні ігри?
- Чи легко вас розсердити? У якій ситуації? Як ви дієте, коли сердитеся?
- Що вас найбільше дратує?
- Ви маєте роботу? Якщо так, запитайте: Чи задоволені ви своєю кар'єрою, відносинами та спілкуванням із вашим начальником і колегами? Чи задоволені ви своїм доходом?

**Сімейне життя і стосунки в сім'ї**

- Як би ви описали свої стосунки зі своїм партнером/подружжям?
- Чи має ваш партнер/ваше подружжя роботу?
- Чи має ваше подружжя широко коло друзів? Чи проводить ваше подружжя час із ними?
- Чи бувають ситуації, коли ви ревнуєте або підозрюєте свого партнера?
- Чи має ваш партнер тісні стосунки зі своєю сім'єю? Чи регулярно вони контактують?
- Як би ви описали свої стосунки з іншими членами сім'ї, зокрема з дітьми?
- Хто очолює сім'ю, коли йдеться про важливі рішення?

- Хто у вашій сім'ї відповідає за дітей?
- Як ви почуваєтесь, коли хтось із вашого домогосподарства не поважає ваш вибір/ваші рішення?
- Як ви вирішуєте конфлікти з партнером/подружжям або іншими членами сім'ї?
- Які дисциплінарні заходи/покарання ви застосовуєте до своїх дітей?

**Якщо заявник розлучений/проживає окремо**

- Коли ви розлучилися/почали жити окремо?
- У вас є діти від попередніх шлюбів/стосунків?
- Як на вас вплинуло розлучення?
- Ви підтримуєте зв'язок із колишнім партнером? Ви регулярно платите аліменти?
- У вас є якісь проблеми з колишнім подружжям/партнером?

**Життя у громаді**

- Чи є у вас широке коло друзів?
- Як би ви описали свої стосунки з сусідами? Чи є сусід, який вас дратує? Якщо так, чому?
- Як би ви описали свої стосунки з колегами (начальниками, співробітниками)?
- Як ви вирішуєте конфлікти з колегами, сусідами, друзями?
- Ви служили в армії? Ви брали участь у якому-небудь збройному конфлікту? Якщо так, розкажіть мені про це докладніше.
- Чи є ви вболівальником якого-небудь футбольного клубу? Ви ходите на спортивні заходи?
- Запитайте про членство заявника у різних групах (релігійних, за інтересами, професійних).

### ▼ ЩО СЛІД ЗАПАМ'ЯТАТИ

Нерідко буває, що особи, які вдаються до насильства вдома, на публіці поводяться інакше, через що колеги та знайомі описують їх як шановних, відданих сім'ї тощо.

Уважно спостерігайте за поведінкою заявника під час бесіди й занотуйте свої спостереження під час бесіди або одразу після неї, щоб забезпечити відображення своїх вражень.

Співробітники поліції зазвичай просять заявників рекомендувати особу, з якою їм слід поговорити під час перевірки біографічних даних. Проте, співробітникам поліції слід приділяти особливу увагу тому, щоб коло осіб, з якими вони говоритимуть, не обмежувалося тільки тими людьми, яких рекомендував заявник.

## Бесіда з подружжям/партнером

Бесіди з партнерами, які можуть бути жертвами домашнього насильства, можна вважати дуже важливими для точного оцінювання заяви. Як зазначалося вище, теперішні та колишні подружжя й партнери добре знайомі з заявником, і його доступ до вогнепальної зброї може серйозно вплинути на них. Крім того, вони досі можуть підтримувати стосунки з заявником через догляд за дітьми та інші побутові питання або ж вести спори з ним.

**Такі бесіди необхідно проводити делікатно, і співробітники повинні враховувати, що жертва домашнього насильства може не бажати розмовляти з поліцією відкрито через страх подальшого насильства чи помсти. З інформацією, наданою під час бесіди, слід поводитися як із конфіденційною[26]. Необхідно також надати жертвам можливість не брати участь у бесіді. Особливо це стосується тих жертв насильства, для котрих проведення бесіди може спричинити ще більшу загрозу безпеці. Якщо співробітник вважає, що проведення бесіди може створити загрозу їхній безпеці, слід скористатися іншими джерелами. У будь-якому разі жертву необхідно повідомити про подану заяву й надати їй контактні дані компетентної посадової особи.**

Співробітники поліції повинні мати належну підготовку, зокрема знати ознаки жорстокого поводження вдома і те, як підтримати та убезпечити жертв. Вони повинні бути навчені розпізнавати різні форми насильства, зокрема домашнє насильство. Вони повинні знати, що може виникнути потреба у здійсненні активних кроків для захисту партнера заявника від помсти. Це особливо важливо, якщо з партнером проводиться бесіда у зв'язку з поданою заявою й ця особа надає інформацію, яка призводить до відхилення чи відкликання заяви, тому що заявник може звинуватити в цьому партнера і вдатися до насильства[27]. Проводячи бесіди з партнерами, пам'ятайте, що їхня безпека має першорядне значення й що неможна вживати жодних заходів, які могли б підірвати її.

Рекомендується, щоб із подружжям/партнером заявника чоловічої статі бесіду проводила співробітниця поліції. Це має дозволити жінкам почуватися зручно й говорити відкрито та щиро, без будь-яких побоювань або страху.

Забезпечте, щоб бесіда з партнером/подружжям заявника проводилася **приватно**; вкрай **важливо забезпечити приватність і конфіденційність.** Респонденту слід запропонувати низку різних можливостей, наприклад бесіда може проводитися вдома у цієї особи, якщо заявника там немає, у відділенні поліції, телефоном або в будь-якому іншому місці, яке ця особа вважатиме найдоречнішим, і у найзручніший для неї час. Подружжя/партнер заявника має бути поінформований про те, що бесіда є **конфіденційною** й що вона становить тільки одну частину перевірки біографічних даних.

Бесіда – це можливість **сповістити колишніх і теперішніх подружжів та партнерів** про подачу заяви на отримання ліцензії на вогнепальну зброю, якщо заявник цього не зробив.

**Заява на ліцензію на вогнепальну зброю**

- Чи повідомив вас заявник про подання ним заяви на отримання ліцензії на вогнепальну зброю?
- Що ви думаєте про причини, з яких заявник хоче мати вогнепальну зброю?
- Чи є у вас занепокоєння в цьому відношенні (наприклад, чи боїтесь ви за свою безпеку або за безпеку своїх дітей)? Розкажіть нам про це докладніше.

**Загальні питання**

- Опишіть заявника у кількох словах (товариський, безжурний, щасливий, серйозний, традиціоналістичний, старомодний...).

**Сімейне життя і стосунки в сім'ї**

- Як би ви описали свої стосунки з заявником?
- Хто у вашому домогосподарстві відповідає за дітей? Опишіть його стосунки з дітьми.
- Як ви приймаєте важливі рішення у сім'ї? Хто відповідає за це?
- Як заявник поводиться, якщо хтось у домогосподарстві не поважає його вибір/рішення?
- Чи легко розсердити заявника? Як він поводиться, коли сердиться? Чи боїтесь ви його та його реакції в таких ситуаціях?
- Чи виявляв він ознаки примусового контролю в стосунках? Якщо так, опишіть, будь ласка, конкретні випадки. Чи можете ви на свій розсуд робити все, що захочете, без страху (як, наприклад, прогулянки з друзями, покупки, макіяж та одяг, відвідування своєї сім'ї...)? Чи є заявник ревнивою людиною?

- Часто у вас трапляються спори чи конфлікти з заявником? Як ви їх вирішуєте?
- Чи вдавався заявник коли-небудь до насильницької поведінки (щодо вас, дітей та інших членів сім'ї)? Якщо вдавався, розкажіть про це, будь ласка, докладніше.
- Чи є заявник імпульсивним?
- Чи виявляє заявник зміни в емоціях, стійке відчуття суму або втрату інтересу до повсякденної діяльності? Чи були в нього останнім часом суїцидальні думки?
- Чи схильний заявник до вживання алкоголю, наркотиків або до азартних ігор?
- Як ви вирішуєте конфлікти з партнером/подружжям або іншими членами сім'ї?
- Ви регулярно бачитеся з друзями та членами сім'ї?
- Ви могли б описати стосунки заявника з друзями, сусідами та колегами? Чи поважають заявника у громаді? Чи має заявник якісь спори з друзями, сусідами чи колегами?
- Як заявник проводить свій вільний час? Чи є у заявника якісь хобі?
- Чи має заявник широке коло друзів?

**Життя у громаді**

- Чи має заявник широке коло друзів? Чи виявляв він ознаки соціальної ізоляції?
- Які в заявника стосунки з друзями, сусідами та колегами?
- Чи має заявник якісь спори з ними?

**Уважно спостерігайте за поведінкою цієї особи під час бесіди** й занотуйте свої спостереження під час бесіди або одразу після неї, щоб забезпечити відображення своїх вражень. Якщо ви помітили якісь ознаки насильства, повідомте співробітника поліції, який займається проблемами домашнього насильства/насильства стосовно жінок.

## ▼ ЩО СЛІД ЗАПАМ'ЯТАТИ

Партнер заявника не зобов'язаний надавати дозвіл чи згоду стосовно заяви на отримання ліцензії на вогнепальну зброю, і на це цій особі має бути вказано. Відповідальність за прийняття рішення на основі всіх наявних свідчень несе поліція. Разом з тим, якщо у подружжя є якісь підозри чи побоювання, слід урахувати це як вкрай важливий фактор і здійснити додатковий розгляд заяви.

Якщо партнер заявника вважає, що аб'юзер може заподіяти шкоду, цю справу слід вважати випадком високого ризику. З іншого боку, бувають випадки, коли жінки, витерпівши тривале насильство, звикають до нього, применшують його і не здатні усвідомити ризик.

## Бесіда з колишнім партнером

Як зазначалося вище, колишні подружжя та партнери знайомі з заявником, і придбання заявником вогнепальної зброї може викликати серйозну проблему для їхньої безпеки. Якщо наявна якась ознака ризику, рекомендується провести бесіду з ними. Це може бути особливо доречним у випадках, коли розлучення чи початок роздільного життя відбулися недавно. Крім того, в таких випадках може бути корисним проконсультуватися з місцевим центром соціальної роботи. Основою для бесіди може бути набір запитань, передбачених для теперішнього партнера, але особливу увагу слід приділити таким запитанням:

- Коли ви розлучилися/почали жити окремо? Які у вас враження від шлюборозлучного процесу?
- Ви підтримуєте зв'язок із колишнім партнером? Чи регулярно ця особа платить аліменти?
- У вас є якісь проблеми з колишнім подружжям/партнером?
- Чи вдавалася ця особа коли-небудь до насильницької поведінки (щодо вас, дітей та інших членів сім'ї)? Якщо вдавався, розкажіть про це, будь ласка, докладніше.
- Чи є у вас побоювання стосовно заяви на отримання ліцензії на вогнепальну зброю, поданої вашим колишнім партнером?

## Бесіда з дорослими членами сім'ї, зокрема з батьками заявника

У доречних випадках батьки заявника можуть надати важливу інформацію про особистість і досвід заявника, зокрема стосовно дитинства й виховання цієї особи.

- Чи повідомив вас заявник про подання ним заяви на отримання ліцензії на вогнепальну зброю?
- Чи є у вас побоювання стосовно поданої заяви на отримання ліцензії на вогнепальну зброю?
- Будь ласка, опишіть заявника як дитину.
- Чи добре заявник адаптувався у школі? Чи було в нього багато друзів? Чи ставав заявник коли-небудь жертвою насильства з боку однолітків?
- Чи мав заявник партнерські стосунки?
- Як заявник зазвичай реагував, коли йому в чомусь відмовляли, і як він реагує на це зараз?
- Чи був заявник коли-небудь членом якоїсь банди, хуліганської групи тощо?
- Чи піддавали заявника жорстоким покаранням у дитинстві?
- Чи були у заявника коли-небудь суїцидальні настрої або психічні розлади?

- Яким було ставлення заявника до жінок?
- Як можна описати ставлення заявника до окремих груп, класифікованих, наприклад, за етнічним походженням, сексуальною орієнтацією, ґендерною ідентичністю, інвалідністю, віком і релігією?
- Чи був заявник схильним до зловживання психоактивними речовинами, зокрема алкоголем і наркотиками?
- Чи вдавався заявник зазвичай до необачного водіння?
- Чи був заявник коли-небудь жорстоким до тварин?

## Бесіди з іншими особами (сусідами, колегами, товаришами по спортивним і (або) мисливським асоціаціям)

Бесіди з сусідами, колегами та товаришами по спортивним і (або) мисливським асоціаціям можуть сприяти отриманню ширшого уявлення про заявника та його особистість/характер і, отже, пролити світло на будь-які спори та суперечки, які могли б свідчити про ризиковану ситуацію, особливо якщо вони відбуваються в контексті відносин із сусідами.

- Як заявник діє/поводиться у громаді, районі проживання, на роботі, у спортивному/мисливському клубі?
- Розкажіть нам про стосунки/взаємодію заявника з друзями/колегами й сусідами. Часто у заявника бувають спори?
- Чи схильний заявник до конфліктів? Чи відома вам яка-небудь ситуація, в якій заявник бешкетував, зокрема у сімейних стосунках?
- Чи має заявник які-небудь проблеми стосовно зловживання алкоголем чи наркотиками або азартних ігор?

Якщо заява стосується мисливства, запитайте у представника мисливської асоціації, чи є заявник її активним членом, чи бере він регулярно участь у діяльності та змаганнях асоціації, з якого часу заявник є її членом, чи був він раніше причетний до інцидентів, пов'язаних із полюванням і стрільбою, чи застосовувалися до нього якісь дисциплінарні заходи, чи накладалися на нього якісь дисциплінарні стягнення.

## Звіт за результатами перевірки біографічних даних

У звіті слід чітко вказати, чи є які-небудь обставини, які свідчать про те, що вогнепальна зброя могла б бути неправомірно застосована, зокрема у контексті:

- домашнього насильства і насильства стосовно жінок;
- ризиків, зв'язаних із групами найвищого ризику неправомірного застосування вогнепальної зброї, зокрема з молодими чоловіками.

Слід уникати будь-якої двозначності або невизначеності.

Якщо зібрана інформація не містить достатніх доказів, а викликає сумніви щодо можливості довірити заявнику вогнепальну зброю, слід дістати додаткові відомості, щоб установити, чи існують або не існують інші докази того, що дана особа буде непідхожою/негодящою для володіння вогнепальною зброєю.

### **Вставка 1:** Перевірки за іншими джерелами, зокрема за соціальними мережами та присутністю в Інтернеті

Акаунти заявника у соціальних мережах можуть надати важливі відомості для уявлення про характер і поведінку цієї особи і показати, чи є якісь проблеми, які слід узяти до уваги під час розгляду заяви. Слід звернути увагу на будь-яку діяльність, яка може дати привід для занепокоєності.

Крім того, урахуйте онлайн-присутність заявника не тільки у соціальних мережах, а й в інших місцях, таких як форуми, чати та онлайн-спільноти.

У процесі перевірки соціальних мереж і присутності в Інтернеті слід приділяти увагу будь-якому контенту, який:

- заохочує та прославляє насильство в будь-якому контексті;
- містить женоненависницькі ідеї, ворожі висловлювання щодо жінок і дівчаток або інші категорично виражені упередження проти жінок;
- виправдовує насильство стосовно жінок і дівчаток та ґендерно зумовлене насильство, зокрема сексуальне насильство, домагання і наругу, або закликає до такого насильства;
- відображає позитивне ставлення до масових розстрілів, зокрема містить пости про виконавців минулих масових розстрілів;
- містить риторику ненависті або насильницькі думки щодо конкретних груп, класифікованих, наприклад, за етнічним походженням, ґендерною ідентичністю, інвалідністю, сексуальною орієнтацією, віком чи релігією;
- відображає участь у кібербулінгу та (або) онлайн-переслідуваннях/кіберзлочинах;
- свідчить про належність до банд;
- свідчить про радикалізацію й насильницький екстремізм;
- заохочує насильство на спортивних заходах;
- заохочує небезпечне, необережне чи неуважне водіння;
- свідчить про жорстоке поводження з тваринами.

ЕТАП 3:

# Ухвалення обґрунтованого і ґендерно орієнтованого рішення

Рішення за заявами слід приймати за результатами оцінювання всієї доречної інформації, причому у кожному випадку в індивідуальному порядку. Для того, щоб ухвалити обґрунтоване рішення щодо того, чи могла б вогнепальна зброя бути неправомірно застосована у домашньому та ґендерно зумовленому насильстві, переконайтеся в тому, що зібрана вся доречна інформація, зокрема з таких джерел:

- відомості про судимості за кримінальні злочини та проступки, дані оперативного обліку та інша документація;
- поліцейські журнали обліку;
- реєстр вогнепальної зброї;
- виїзди на місце та бесіди, зокрема, якщо доречно, з партнером;
- інші джерела інформації, як-от соціальні мережі та присутність в Інтернеті.

Оцінюючи заяву на надання ліцензії на вогнепальну зброю, як із ґендерної точки зору, так в цілому, розгляньте нижченаведені фактори, які можуть свідчити про ризик того, що вогнепальна зброя може неправомірно застосовуватися у насильстві стосовно жінок, домашньому і ґендерно зумовленому насильстві:

- усі попередні судимості, як за кримінальні злочини, так і за кримінальні проступки, зокрема за ті, що пов'язані з домашнім насильством;
- відомості про злочинні діяння чи порушення громадського спокою та порядку в минулому, навіть коли заявника не було засуджено, можуть свідчити про наявність обставин, які ведуть до можливого неправомірного застосування вогнепальної зброї;
- коли розглядається відповідність заявників установленим критеріям володіння вогнепальною зброєю без загрози громадській безпеці та громадському порядку, рішення за заявою на придбання вогнепальної зброї повинно не ґрунтуватися виключно на судимостях, а й ураховувати неформальні свідчення, отримані в ході перевірки біографічних даних;
- слід забезпечити, щоб будь-яке свідчення про домашнє насильство та насильницьку, агресивну поведінку розглядалося з найвищим ступенем занепокоєності, оскільки це може вказувати на обставини, де вогнепальна зброя могла б бути неправомірно застосована;
- твердження чи розвідувальні дані, які не призвели до засудження, можуть, тим не менш, бути доказом невідповідності критеріям або непридатності заявника, особливо якщо низка тверджень була отримана з різних джерел, а розвідувальні дані вважаються достовірними й надійними. Це особливо актуально для будь-якого інциденту з застосуванням насильства чи вогнепальної зброї;
- хоча моделі насильницької чи антисоціальної поведінки або жорстокого поводження слід, як правило, вважати більш серйозними, ніж одиничний інцидент, окремі інциденти не слід ігнорувати, оцінюючи заявника та його відповідність критеріям володіння вогнепальною зброєю. Це може бути особливо актуально для домашнього насильства, враховуючи низький рівень повідомлення про нього;

- слід приділяти особливу увагу бесідам, проведеним із подружжями/партнерами та іншими членами сім'ї, зокрема з колишніми партнерами. До будь-якого наявного у них занепокоєння слід ставитися з надзвичайною оперативністю;
- тим не менш, інтимний партнер може не бажати або не могти відкрито висловити свою занепокоєність, тому вкрай важливе значення мають інші джерела інформації з цього питання;
- факти риторики ненависті, ворожості та насильства стосовно жінок та осіб чи груп за ознакою етнічного походження, раси, сексуальної орієнтації, ґендерної ідентичності, інвалідності, віку чи релігії;
- належність до банд або хуліганських угруповань, зокрема причетність до насильства на спортивних заходах;
- слід звертати особливу увагу на будь-які ознаки радикалізації чи насильницького екстремізму, а також на будь-які матеріали стосовно масових розстрілів;
- будь-які ознаки зловживання психоактивними речовинами, зокрема алкоголем і наркотиками;
- дані поліцейського обліку щодо будь-якої діяльності, в якій використовується вогнепальна зброя, зокрема правопорушень із застосуванням насильства, чи невиконання умов, на яких було видано ліцензію на вогнепальну зброю, включно з тими, що стосуються небезпечного зберігання. Крім того, слід урахувати всі випадки відмови у видачі ліцензії на вогнепальну зброю або її відкликання у минулому.

**Якщо у ході розгляду заяви встановлено й документально зафіксовано будь-які обставини, які свідчать про те, що вогнепальна зброя може бути неправомірно застосована, дозвіл на придбання вогнепальної зброї надавати не слід, як зазначено у Законі про зброю. Якщо у процесі розгляду виникає підозра у такому неправомірному застосуванні, слід розпочати додатковий розгляд заяви на предмет отримання достатніх доказів наявності (відсутності) ризику неправомірного застосування вогнепальної зброї. У прийнятті рішення слід керуватися головною метою, що полягає у запобіганні будь-якій шкоді через неправомірне застосування вогнепальної зброї.**

## ▼ ЩО СЛІД ЗАПАМ'ЯТАТИ

Якщо заяву відхилено через наявність ознак того, що вогнепальна зброя може бути неправомірно застосована у домашньому насильстві, причому ця інформація отримана від інтимних партнерів або інших членів сім'ї, забезпечте, щоб за жодних обставин заявник, якому відмовлено, не дізнався про причини відмови, тому що це може наразити партнера і членів сім'ї заявника на надмірний ризик, а їхня безпека може бути істотно підірвана. До цих випадків слід підходити з крайньою обережністю.

ЕТАП 4:

# Постійний моніторинг виконання юридичних умов володіння зброєю

Органи влади повинні запровадити належні заходи для моніторингу діяльності власника ліцензії, щоб забезпечити постійну доступність усієї актуальної інформації для неперервного оцінювання придатності власника до володіння вогнепальною зброєю та його відповідності встановленим вимогам щодо цього. Вкрай важливо, щоб співробітники поліції діяли чітко, зокрема в разі побутових інцидентів і домашнього насильства, щоб уникнути шкоди, якій можна запобігти й яка може бути заподіяна через можливе неправомірне застосування вогнепальної зброї[28]. Після випадку домашнього насильства чи жорстокого поводження слід здійснити перегляд стану відповідності власника ліцензії на вогнепальну зброю встановленим вимогам.

Інформація про придатність власника ліцензії може також бути надана простими членами суспільства, відомими власнику ліцензії. Усі такі повідомлення повинні належним чином розслідуватися й реєструватися. Якщо повідомлена інформація може бути обґрунтованою, слід здійснити перегляд стану відповідності власника ліцензії встановленим вимогам. Анонімні повідомлення слід розглядати як розвідувальні дані. У разі їх отримання необхідно здійснити відповідні заходи з метою забезпечити, щоб у жодних дізнаннях або подальших судових розглядах джерело інформації не розкривалося. У рамках розслідування слід також ужити заходів для того, щоб установити, чи може таке повідомлення мати зловмисний характер[29].

У рамках такого неперервного розгляду слід повідомити лікаря загальної практики та лікаря-спеціаліста про їхній законний обов'язок своєчасно повідомляти про будь-яку зміну в стані здоров'я власника ліцензії на вогнепальну зброю, яка негативно впливає на його відповідність вимогам до володіння вогнепальною зброєю.

Після схвалення видачі ліцензії на вогнепальну зброю слід запланувати проведення періодичних контрольних візитів до заявника з метою перевірити, чи зберігається вогнепальна зброя згідно з приписаними законом вимогами й чи забезпечено умови для її безпечного зберігання.

1 Джерело: SEESAC Armed Violence Monitoring Platform *[Платформа моніторингу збройного насильства]*

2 SEESAC. 2019. Misuse of Firearms in Domestic Violence in South East Europe: Fast Facts [*Неправомірне застосування вогнепальної зброї у домашньому насильстві у Південно-Східній Європі. Основні факти* ]

3 SEESAC.2022. In Focus Armed Violence Monitor on Firearm Incidents in the Context of Domestic Violence in SEE in 2019-2021. [*Монітор збройного насильства в інцидентах, пов'язаних із вогнепальною зброєю, в контексті домашнього насильства в ПСЄ у 2019-2021 рр.*]

4 SEESAC.2019. Men and Firearms in South East Europe: Fast Facts. [*Чоловіки та вогнепальна зброя у Південно-Східній Європі. Основні факти*]

5 Повнішу інформацію див. у публікації the OSCE-led Survey on Violence Against Women - Main Report [*Опитування під керівництвом ОБСЄ щодо насильства стосовно жінок. Основний звіт*]. У звіті представлено порівнянні підсумки опитування щодо добробуту та безпеки жінок у масштабах регіону, проведеного у 2018 році у вибраних юрисдикціях Південно-Східної та Східної Європи. Це дослідження включало кількісний та якісний компоненти та проводилося з метою зібрати порівнянні дані про різні форми насильства, якого жінки зазнають у дитинстві та впродовж усього життя. Було досліджено насильство стосовно жінок в умовах конфліктів та неконфліктних ситуацій, а також вплив насильства на жінок і дівчаток, включно з його тривалими наслідками. Щоб краще зрозуміти першопричини насильства, були поставлені запитання про норми та установки щодо насильства стосовно жінок.

6 Визначення у цій главі взяті з Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок.

7 Повнішу інформацію див. в основному звіті за результатами цього опитування - OSCE-led Survey on Violence Against Women - Main Report. У звіті представлено порівнянні підсумки опитування щодо добробуту та безпеки жінок у масштабах регіону, проведеного у 2018 році у вибраних юрисдикціях Південно-Східної та Південної Європи. Це дослідження включало кількісний та якісний компоненти та проводилося з метою зібрати порівнянні дані про різні форми насильства, якого жінки зазнають у дитинстві та впродовж усього життя. Було досліджено насильство стосовно жінок в умовах конфліктів та неконфліктних ситуацій, а також вплив насильства на жінок і дівчаток, включно з його тривалими наслідками. Щоб краще зрозуміти першопричини насильства, були поставлені запитання про норми та установки щодо насильства стосовно жінок.

8 «Міжнародна амністія», Міжнародна мережа з питань стрілецької зброї; Oxfam International. 2005. The Impact of Guns on Women's Lives [*Вплив зброї на життя жінок*]. Oxford: The Alden Press.

9 Див.: American Psychological Association, Dictionary of Psychology. [*Американська психологічна асоціація, Словник із психології*]

10 Див.: Brian Heilman with Gary Barker. 2018. Masculine Norms and Violence [*Маскулінні норми та зв'язки*]. Making the Connections. Promundo

11 SEESAC.2019. Men and Firearms in South East Europe: Fast Facts. [*Чоловіки й вогнепальна зброя у Південно-Східній Європі. Основні факти*]

12 Див.: Heilman, B., Barker, G., and Harrison, A. (2017). The Man Box: A Study on Being a Young Man in the US, UK, and Mexico [*Що таке бути молодим чоловіком у США, Великій Британії та Мексиці*]. Washington, DC and London: Promundo-US and Unilever.

13 Brian Heilman with Gary Barker. 2018. Masculine Norms and Violence [*Маскулінні норми та насильство*]. Making the Connections. Promundo.

14 SEESAC. Gender and SALW in South East Europe: Main Concerns and Policy Responses [*Ґендер і СЗЛО у Південно-Східній Європі. Основні проблеми та політичні заходи реагування*]

15 Див.: Page, Ella. 2009. 'Men, Masculinity and Guns: Can We Break the Link?' [*Чоловіки, маскулінність і зброя: ми можемо розірвати цей зв'язок?*]. IANSA; Mankowski, Eric. 2013. 'Antecedents to Gun Violence: Gender and Culture' [*Попередники збройного насильства: ґендер і культура*]. In Gun violence: Prediction, Prevention, and Policy. American Psychological Association; Bevan, James and Nicholas Florian. 2006. 'Few options but the gun: Angry young men' [*Крім пістолета, варіантів небагато: злі молоді чоловіки*]. In Small Arms Survey 2006: Unfinished Business. Geneva: Small Arms Survey.

16 Там само.

17 SEESAC. 2006a. The Rifle has the Devil Inside – Gun Culture in South Eastern Europe [*Диявол у гвинтівці. Вогнепальна культура у Південно-Східній Європі*]

18 Page, Ella. 2009.

19 Bevan, James and Nicholas Florian. 2006. 'Few options but the gun: Angry young men'. In Small Arms Survey 2006: Unfinished Business. Geneva: Small Arms Survey.

20 Home Office. 2016. Guide on Firearms Licensing Law. [*Довідник із законодавства про ліцензування вогнепальної зброї*]

21 Там само, с. 98.

22 У цьому розділі широко використано «Пропозицію з керівних настанов із застосування положень законодавства щодо володіння зброєю з метою запобігання домашньому насильству та насильству з боку інтимного партнера», розроблену в рамках проєкту Представництва ПРООН у Сербії «Знижуємо ризик - підвищуємо безпеку. На шляху до припинення неправомірного застосування СЗЛО в контексті домашнього насильства»

23 Там само. с. 102.

24 Там само, с. 101.

25 Там само, с. 71.

26 Там само, с. 101.

27 Там само, с. 101.

28 Там само, с. 102.

29 Там само, с. 102.

SEESAC

Координаційний інформаційний центр Південно-Східної та Східної Європи
з контролю за стрілецькою зброєю та легкими озброєннями (SEESAC)

Bulevar Zorana Đinđića 64, 11000 Белград, Сербія
Тел.: +381 11 415 5300
E-mail: seesac@undp.org
www.seesac.org

Funded by
the European Union

Працюємо в рамках Ради регіонального співробітництва:

RegionalCooperationCouncil